

Norsk for YF innledning

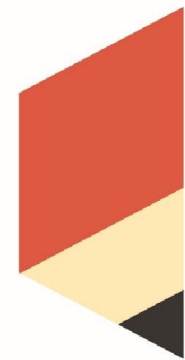
Gardermoen 23.oktober

Trondheim 29.oktober

Bergen 31. oktober

Tromsø 6. november

Sonja Arnesen og Ingrid Metliaas



Skrivesenteret

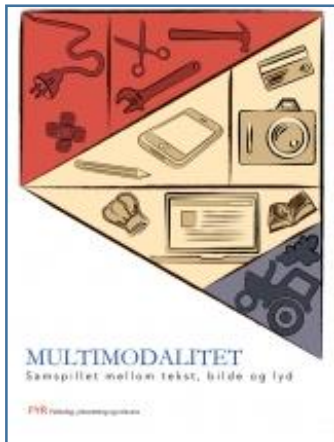
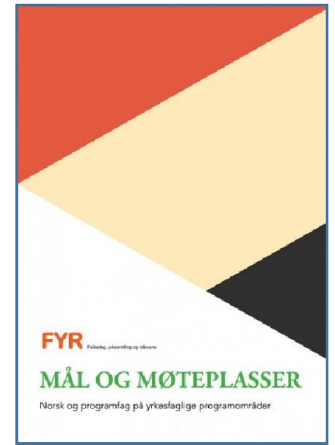
Nasjonalt senter for skriveopplæring
og skriveforskning

Program for dagen

- 10.00 – 10.30 innledning
- 10.30 - 11.00 å beskrive/å gjøre rede for
- 11.00 – 11.30 gruppearbeid
- 11.30 – 12.15 lunsj
- 12.15 – 12.45 avslutte gruppearbeidet
- 12.45 – 13.15 vise fram og diskutere resultatene av gruppearbeidet
- 13.15 – 13.45 å overbevise
- 13.45 – 14.00 pause
- 14.00 – 14.30 å reflektere
- 14.30 – 15.30 gruppearbeid
- 15.30 – 16.00 vise fram og diskutere resultatene av gruppearbeidet,
evaluering og avslutning

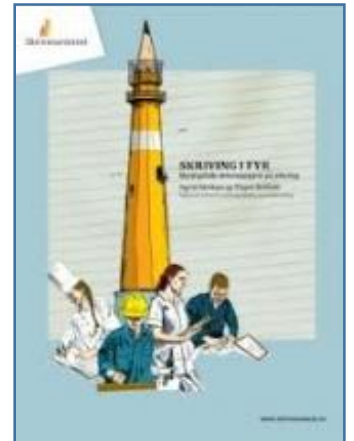


FYR



FYR- prosjektet 2011 – 2016

Fellesfag Yrkesretting Relevans



"Forklar arbeidsoppgavene til maskinførerene" - En analyse av norskfaglige skriveoppgaver i yrkesfaglige utdanningsprogram.

Julie Nilsen
masteroppgave i norsk NTNU

Fra sammendraget.

«FYR-eksamenene inneholder altså mange yrkesretta skriveoppgaver. En stor del av disse skriveoppgavene framstår imidlertid som hybrider mellom yrkesfaglig og norskfaglig skriving. Funnene tyder på at man ved å anerkjenne skriving og tekster på yrkesfagenes premisser, er nødt til å gå bort fra noen sentrale sider ved det tradisjonelle norskfaget.

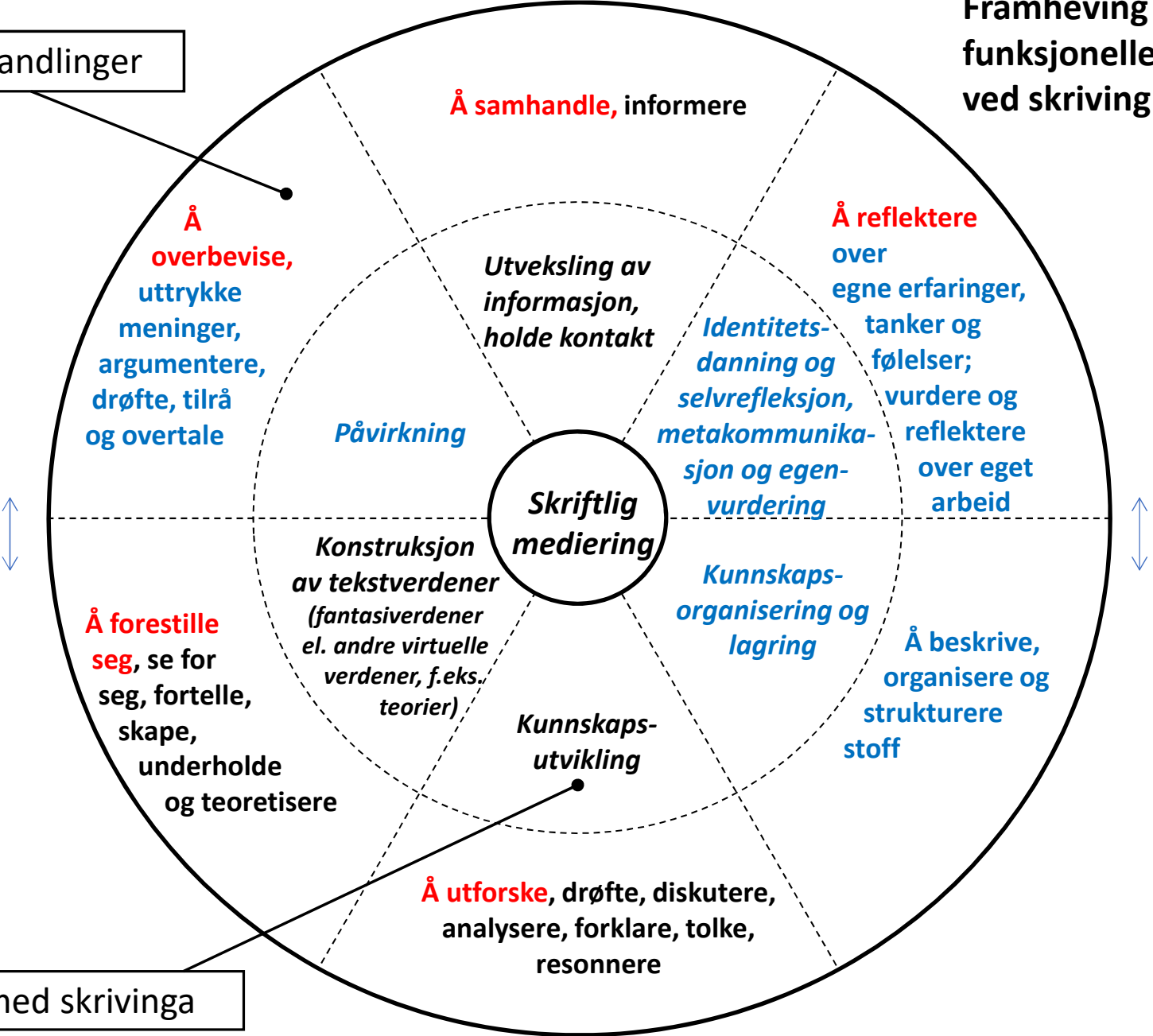
Avhandlinga viser at yrkesretta skriving i norskfaget fører med seg en del paradokser.»

Skrivehandlinger

- Reflekterende skrivehandlinger
 - å reflektere
- Overbevisende skrivehandlinger
 - argumentere for, drøfte
- Forestillende skrivehandlinger
 - dikte, fortelle, fantasere
- Utforskende skrivehandlinger
 - å undersøke, resonnerer, tolke og å analysere
- Beskrivende skrivehandlinger
 - å beskrive og å gjøre rede for

Skrivehandlinger

Framheving av funksjonelle sider ved skrivning



Formål med skrivninga

Kunnskapsdepartementet:

Nytt i disse læreplanene er at enkelte fag har et særskilt ansvar for at elevene får opplæring og trening i grunnleggende ferdigheter. Dette er ikke nødvendigvis en del av fagets kjerneelement, men ligger som en føring for undervisningen og praktiseringen i faget. Som i tidligere lærerplaner vil digitale ferdigheter være en grunnleggende ferdighet. Samfunnsfag får hovedansvaret for utvikling av elevenes digitale ferdigheter. **Norskfaget vil fremdeles ha et særskilt ansvar for å utvikle elevenes lese- og skriveferdigheter**, mens matematikkfaget har hovedansvar for å utvikle elevenes regneferdigheter



NORSK BARE PÅ VG.2?

UDIR.-BLOGGEN:

«...Mange andre eksempler finnes. Norsklærere har i mange år undret seg over hva som ligger i begrepene «kreativ tekst», og de har lurt på hvor grenen går for det man kaller «samtidstekster»
Lærere i alle fag, og elevene, og sensorene, har lurt på nyanseforskjellene i instruksjonsverb som «drøfte», «diskutere» og «reflektere over». Hovedpoenget er at mye unødvendig forvirring oppstår når nøkkelbegreper har uklart innhold. Hvis direktoratet tør, kan direktoratet i alle fall jage en av tidstyvene i skoleverket på dør ...»

(Øystein Jetne)

Å yrkesrette norskfaget

§ 1-3. Vidaregåande opplæring

Opplæringa i fellesfaga skal vere tilpassa dei ulike utdanningsprogramma.

- Betyr det bare å trekke inn fagstoff og sjanger fra yrkesfagene i norskfaget?
- Kan det kanskje også bety å trekke inn i norskfaget skrivehandlinger fra yrkesfagene, og på denne måten yrkesrette skrivekompetansen?
- Kan norsklærerne øve på skrivehandlingene, så kan yrkesfaglærerne fagrette disse?

Skrivehandlinger i læreplanen i norsk VG 1

Å beskrive og å gjøre rede for	<ul style="list-style-type: none">• beskrive grammatiske særtrekk i norsk og sammenligne med andre språk• beskrive og vurdere hvordan språk og sjangere brukes av representanter for ulike yrkesgrupper og i ulike sosiale sammenhenger• gjøre rede for argumentasjonen i andres tekster og skrive egne argumenterende tekster på hovedmål og sidemål• gjøre rede for et bredt register av språklige virkemidler og forklare hvilken funksjon de har
Å overbevise, argumentere for, drøfte	<ul style="list-style-type: none">• gjøre rede for argumentasjonen i andres tekster og skrive egne argumenterende tekster på hovedmål og sidemål• gi eksempler på flerspråklighet og drøfte fordeler og utfordringer i flerspråklige samfunn• drøfte kulturmøter og kulturkonflikter med utgangspunkt i et utvalg samtidstekster
Å tolke	<ul style="list-style-type: none">• Tolke og vurdere sammenhengen mellom innhold, form og formål i sammensatte tekster

SKRIVEHANDLINGER YRKESFAGLIGE PROGRAMOMRÅDER

Programområde	Å beskrive/gjøre rede for	Argumentere/drøfte	Andre
Bygg- og anleggsgfag	gjøre rede for (1) beskrive (1)		forklare planlegge
Elektrofag	beskrive (2)		planlegge dokumentere vurdere
Helse- og oppvekstfag	gjøre greie for (10) forklare (2)	drøfte (3) diskutere (1)	gi døme på
Naturbruk	beskrive og presentere beskrive (4)		presentere dokumentere planlegge
Design og håndverk	beskrive (1)	..presentere, begrunne og argumentere for	begrunne vurdere dokumentere

Programområde	Å beskrive/gjøre rede for	Argumentere/drøfte	Andre
Service og samferdsel	gjøre rede for (8)		planlegge vurdere lage og formidle skriftlig informasjon foreta risikovurderinger og foreslå tiltak
Restaurant og matfag	gjøre greie for (4)	drøfte (3)	planleggje
Teknikk og industriell produksjon	Forklare (3) Beskrive (1)		Vurdere Tolke og forklare Fylle ut

Retningslinjer for utforming av læreplaner

Skrivehandlinger	Andre verb
Analysere	Bruke
Beskrive	Forstå
Dokumentere	Gjennomføre
Drøfte	Planlegge
Gjøre rede for	Presentere
Reflektere	Samarbeide
Tolke	Sammenligne
Vurdere	Utforske
	Utvikle

Samme skrivehandlinger – forskjellig innhold

- Er det mulig å lære skrivehandlinger i norsk som er overførbare til yrkesfagene?
- Hvordan kan vi lære elevene disse skrivehandlingene?

Hva er god skriveopplæring?

- Elevene og lærlingene skal forstå hva de skal lære og hva som er forventet av dem. (fire prinsipper for god vurderingspraksis Udir)
- Bruk av eksempler, modellering og tydelige vurderingskriterier gir stor effekt. (Hertzberg 2008)
- Bruk av modeller og prinsipper for skriving gir positivt utslag når dette kombineres med elevaktiviteter og betydelige mengder trening (Helstad og Hertzberg 2013)
- Gode skrivere skapes i et klasserom der man diskuterer tekst og skriving (Kringstad og Kvithyld 2013)
- Det finnes få pedagogiske forskningsresultat som er klarere enn at tilbakemelding er svært viktig for læring i alle fag (Dysthe og Hertzberg (2014)

Å kunne skrive i norsk

«... er å uttrykke seg i norskfaglige sjangere på en hensiktsmessig måte. Det vil si å kunne skrive teksttyper som er relevante for faget, og å kunne ta i bruk norskfaglige begreper. Å skrive i norskfaget er også en måte å utvikle og strukturere tanker på og en metode for å lære. **Norskfaget har et særlig ansvar for å utvikle elevenes evne til å planlegge, utforme og bearbeide stadig mer komplekse tekster som er tilpasset formål og mottaker. Utviklingen av skriftlige ferdigheter i norskfaget forutsetter systematisk arbeid med formelle skriveferdigheter, tekstkunnskap og ulike skrivestrategier.** Det innebærer å kunne uttrykke seg med stadig større språklig sikkerhet på både hovedmål og sidemål.»

Etter 4. årstrinn

Bruke ulike typer notater og **eksempeltekster** som grunnlag for egen skriving

Etter 7. årstrinn

Skrive fortellende, beskrivende, reflekterende og argumenterende tekster **etter mønster av eksempeltekster** og andre kilder, og tilpasse egne tekster til formål og mottaker

Etter 10. årstrinn

Skrive ulike typer tekster **etter mønster av eksempeltekster** og andre kilder

Etter Vg1

Skrive tekster med tema og fagterminologi som er tilpasset eget utdanningsprogram, **etter mønster av ulike eksempeltekster**

Lese, reflektere over og **samtale om egne og andres tekster**

Gi tilbakemelding på andres tekster ut fra faglige kriterier og **bearbeide egne tekster på bakgrunn av tilbakemeldinger**

Planlegge, utforme og bearbeide egne tekster manuelt og digitalt, og **vurdere dem underveis i prosessen ved hjelp av kunnskap om språk og tekst**

Vurdere og revidere egne tekster ut fra faglige kriterier

Hvordan, i følge forskning og læreplanen?

- Ikke undervise om skriving, men gi systematisk skriveopplæring
- Systematisk skriveopplæring består av:
 - Eksempeltekster
 - Skriverammer
 - Skriving som prosess
 - Tilbakemeldinger underveis i prosessen
 - Betydelig mengde trening